

Z A P I S N I K
sa LXXVI sjednice Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju
i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore 26. saziva, održane 13. februara 2020. godine

Sjednica je počela u 11:15 časova.

Predsjedavao je prof. dr Petar Ivanović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali/e poslanici/e, članovi/ce Odbora: Genci Nimanbegu, Marija Čatović, Ana Nikolić, Mirsad Murić, mr Sanja Pavićević i Nela Savković Vukčević.

Sjednici nijesu prisustvovali/e poslanici/e, članovi/ce Odbora: dr Vera Bulatović, dr Strahinja Bulajić i mr Veljko Vasiljević.

Sjednici su u svojstvu predlagača prisustvovali: Slavica Pavlović, generalna direktorka Direktorata za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i Nada Kosić, samostalna savjetnica za upravljanje resursima i planiranje u ribarstvu u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Rad sjednice nijesu pratili predstavnici medija.

Pošto je konstatovano da postoji kvorum za rad i punovažno odlučivanje, za sjednicu je utvrđen sljedeći

DNEVNI RED:

- Usvajanje zapisnika sa 74. sjednice -

1. Predlog zakona o uređenju tržišta u ribarstvu i akvakulturi;
2. Tekuća pitanja.

Zapisnik sa 74. sjednice usvojen je jednoglasno.

1. Prva tačka dnevnog reda – Predlog zakona o uređenju tržišta u ribarstvu i akvakulturi

Slavica Pavlović, generalna direktorka Direktorata za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja, u uvodnom izlaganju kazala je da je Vlada Crne Gore sredinom decembra 2019. godine utvrdila Predlog zakona o uređenju tržišta u ribarstvu i akvakulturi. Istakla je da je cilj donošenja ovog Zakona obezbjeđivanje efikasnog funkcionisanja tržišta proizvodima ribarstva i akvakulture. Do donošenja ovog Predloga zakona nije postojao pravni okvir koji bi regulisao ovu vrlo značajnu oblast. Pojasnila je da će se donošenjem ovog Zakona izvršiti usklađivanje sa propisima Zajedničke ribarske politike Evropske unije. Ističe da je 2018. godine ovaj Zakon bio u okviru Zakona o strukturnim mjerama i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi i da su u novembru 2018. godine prilikom usklađivanja sa Evropskom komisijom dobili sugestiju da bi bilo dobro, pošto se radi o dvije bitne oblasti, da se Zakon o strukturnim mjerama i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi podijeli na dva zakona. Saopštila je da je Predlog zakona o uređenju tržišta u ribarstvu i akvakulturi urađen uz ekspertsku podršku iz Hrvatske. Takođe su tokom izrade predloženog Zakona sprovedene dvije javne rasprave u Baru i Kotoru. Kazala je da se ovim Predlogom zakona uređuje tržište proizvoda ribarstva i akvakulture, uslovi za označavanje ovih proizvoda, jačanje konkurentnosti sektora ribarstva kroz formiranje organizacija

proizvođača, definisanje jasnih pravila za informisanje potrošača, kao i istraživanje tržišta. Navodi da su u prvom dijelu Predloga zakona dati pravni postulati za organizaciju proizvođača u ribarstvu i akvakulturi. Ističe da se danas ribari bave ulovom, prodajom, tržištem, marketingom i informisanjem. Kroz udruživanje u organizacije proizvođača ribari bi dobili mogućnost da se bave isključivo izlovom, dok bi se prodajom proizvoda bavila organizacija. Saopštila je da je cilj udruživanja jačanje konkurentnosti proizvođača kroz formiranje organizacija proizvođača. Ovim Predlogom zakona propisuju se obavezne informacije koje moraju da stoje na deklaracijama, uslove koje moraju da ispunjavaju proizvodi ribarstva iz uvoza, neobavezne informacije koje mogu da stoje na deklaracijama i kako se obilježavaju mješoviti proizvodi. Naglasila je da ovaj Predlog zakona nije u potpunosti usklađen sa politikom Evropske unije, a potpuna harmonizacija će se postići donošenjem četiri podzakonskih akata, koji su planirani za 2020. godinu.

Poslanica Marija Čatović je postavila pitanje predstavnicima predlagača o uslovima koje mora da ispunjava ribar za prodaju ulova ugostiteljskim objektima.

Poslanik Mirsad Murić je zatražio objašnjenje od predstavnika predlagača da li se ovim Predlogom zakona prenormira procedura osnivanja organizacija proizvođača i izvještavanja i ukazao da se radi o složenom postupku koji bi doprinio neefikasnom uređenju tržišta ribarstva i akvakulture i većem poslovanju u sivoj zoni.

Poslanica mr Sanja Pavićević je postavila pitanje koje se odnosi na kontrolu bezbjednosti hrane u slučaju direktne prodaje restoranima.

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović smatra da se tržište ne može urediti zakonima. Ukazao je da se zakonska rješenja u Evropi donose kako bi se eliminisale razlike koje postoje na tržištima zemalja članica EU i kreiralo jedinstveno tržište. U tom smislu ističe da je naziv sličnog akta u EU organizacija tržišta (kao množine), a ne uređenje tržišta. Evropska unija Zajedničkom politikom u oblasti ribarstva uvodi pravila kako bi objedinila i organizovala pojedinačna tržišta. Naveo je primjer Islanda koji je dostigao sve standarde za pristupanje EU, ali je donio odluku da ne želi da pristupi EU kao punopravan član, jer su uvidjeli da im nije interes da budu dio EU, s obzirom da je oblast ribarstva izuzetno važna za Island. Ističe da je u slučaju Crne Gore obrnuto, da ribarstvo nema velikog udijela u nacionalnoj ekonomiji. Kada je u pitanju preuzimanje prevoda propisa iz zakonodavstva EU, mišljenja je da postoji rizik da će se preuzimanjem bukvalnih prevoda derogirati ono što je suština našeg pravnog sistema. Kao primjer navodi preuzeti termin „staviti proizvod na tržište“, dok se u pravnom sistemu Crne Gore koristi izraz „stavljanje proizvoda u promet“. Mišljenja je da će ovaj Predlog zakona i Zakon kojim se reguliše organizacija u poljoprivredi donekle potisnuti Zakon o kooperativama, jer organizacije u ribarstvu i poljoprivredi stiču pravo da dobijaju državnu pomoć, dok kooperative prema našem ustrojstvu i Zakonu o kooperativama nemaju tu mogućnost. Navodi da u članu 5 stav 2 tačka 3 Predloga zakona stoji „izbjegavanja i smanjivanja neželjenog ulova ekonomski važnih vrsta riba i drugih morskih organizama“, a članom 3 Predloga zakona definišu se značenja i nije navedeno koje su ekonomski važne vrste. Predložio je da se član u kome su date definicije dopuni i definicijom koje su ekonomski važne vrste zbog primjene ovog zakona.

Slavica Pavlović, generalna direktorka Direktorata za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja je pojasnila da će Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja odmah nakon usvajanja Predloga zakona o uređenju tržišta u ribarstvu i akvakulturi donijeti podzakonski akt, koji će biti harmonizovan sa regulativom EK 1379/2013 (Prilog I) u dijelu koji se odnosi na listu proizvoda ribarstva i akvakulture koji su obuhvaćeni ovim Zakonom, te će se na taj način i definisati i tražene vrste.

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović je upoznao članove Odbora sa tehničkim nedostacima pojedinih članova ovog Predloga zakona. Predložio je da se kroz amandmane djeluje na uočene

neusaglašenosti. Ukazao je na član koji se odnosi na kaznene odredbe, a to je član 31 stav 12 Predloga zakona u kome se navodi da će se kazniti za prekršaj lice ako „prilikom stavljanja na tržište proizvoda ribarstva iz ulova ne navede naziv ribolovnog alata koji je korišćen na način koji je propisalo Ministarstvo“. Pitao je predstavnike predlagača ako ribar ispuni formu i napiše na deklaraciji nešto što ne odgovara istini, da li će se tada kazniti.

Slavica Pavlović, generalna direktorka Direktorata za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja je odgovorila da ribar ne smije upotrijebiti nijedan ribolovni alat koji nije propisan i koji mu ne piše na dozvoli.

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović je istakao da je u navedenom primjeru ribar počinio dva prekršaja. Jedan je što je upotrijebio alat koji nije propisan, a drugi da je obmanuo potrošača neadekvatnom deklaracijom. Predložio je da se u posebnim odredbama prepoznaju te dvije kategorije prekršaja.

Slavica Pavlović, generalna direktorka Direktorata za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja pojasnila je da će posebnim podzakonskim aktom biti propisano koje su to aktivnosti koje jedna članica organizacije proizvođača sprovede, za koje je kazna isključenje iz organizacije, novčana kazna i dr. Navodi da treba razmotriti da se vezano za informacije za potrošače u članu 20 ili 21 Predloga zakona doda novi stav koji bi propisivao da onaj ko stavlja u promet proizvode ribarstva ne smije davati lažne informacije na deklaraciji i u skladu sa tim propiše i kaznena odredba.

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović se složio i naveo da je namjera Predloga zakona da se formiraju organizacije ribara koje će zbog svojih članova standardizovati pojedine procedure, a jedna od njih jesu i oznake. Smatra da ako je informacija na deklaraciji neistinita, ta organizacija i član zaslužuju da ne dobijaju makar državnu pomoć jer su obmanuli kupca na tržištu.

Poslanica Sanja Pavićević je upitala da li se odgađa primjena Zakona dok se ne donese lista ekonomski ugroženih vrsta.

Slavica Pavlović, generalna direktorka Direktorata za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja je odgovorila da je Zakonom propisan rok od godinu dana za donošenje podzakonskih akata od dana stupanja na snagu ovog Zakona. Saopštila je da su četiri podzakonska akta već pripremljena kako bi se nakon usvajanja Zakona krenulo sa terenskim radom i sprovele pilot akcije. Odgovarajući na pitanje poslanice Čatović saopštila je da po Zakonu niko ne smije da stavlja ribu u promet ako nema dozvolu za privredni ribolov i da je propisano Zakonom o morskom ribarstvu koje uslove treba da ispunjava ribar da bi mogao da dobije dozvolu za privredni ribolov. Navodi da se na terenu dešava da čak i sportski ribolovci stavljaju ribu u promet, zatim ribari koji nemaju dozvolu i sl. Smatra da su svi problemi u ribarstvu vezani za kontrolu i nadzor i da su inspekcija i kontrola osnov dobrog upravljanja resursima, tj. dobrog upravljanja sektorom ribarstva. Istakla je da je u junu 2017. godine formirana radna grupa za borbu protiv nelegalnog ribolova, da se na dnevnoj bazi organizuju sastanci sa grupom građana „Stop krivolovu“ sa ciljem smanjenja nelegalnog ribolova. Ukazala je da bi ribar prodao svoj ulov na pijaci ili restoranu mora imati prodajni list. Osim toga, saopštila je da postoji ribarski informacioni sistem, gdje preko aplikacije na telefonu ribari ukucaju svoju šifru, svoj brod, količinu ulovljene ribe i imaju poseban uređaj, printer za štampanje računa, koji sadrži količinu, cijenu i ukupnu vrijednost ribe. Taj račun bi trebao da preda i na pijaci i u restoranu, tj. gdje god se prodaje riba. Ukazala je da taj sistem za sada ne funkcioniše besprekorno, ali se preduzimaju aktivnosti u tom pravcu. Takođe, ribari su počeli da koriste dnevnike ulova, još od 2010. godine, u kojima se upisuje količina i vrsta ulovljene ribe. U početku su dnevници bili u papirnoj verziji, a u posljednje dvije godine su to elektronske verzije koje su povezane sa ribarskim informacionim sistemom. Navela je da su u početku postojali problemi jer su ribari smatrali komplikovanim unos podataka, dok danas 70% ribara unosi navedene podatke kroz sistem, a Direktorat za ribarstvo je svakodnevno na raspolaganju

ribarima za sve informacije o unosu podataka. Ukazuje, da se radi na unapređenju sektora ribarstva ne samo na domaćem, nego i na međunarodnom nivou. Kazala je da je Evropska unija donijela planove upravljanja i da Crna Gora kao mala zemlja od 240 flota mora jednako da poštuje sva pravila kao i Italijani koji raspolažu hiljadama flota. Poređenja radi, navodi da je Crna Gora 2018. godine imala 1.000 ribolovnih dana, a Italija 110.000 dana. Ističe da se Direktorat za ribarstvo trudi da odbrani ovaj sektor, koliko god da je mali, koliko god da je njegov udio u ekonomiji mali i smatra da jedna mediteranska zemlja mora imati domaće ribarstvo. Navodi da u pregovorima sa Evropskom unijom nastoje dobiti neka izuzeća i da su to uspjeli sa bijelom ribom. Osim toga, Evropska unija je htjela smanjiti kapacitet flote za 50% i ribolovne dane sa 1.000 na 700 ili 800 dana. Međutim, saopštila je da koliko god teško idu pregovori sa EU, uspjeli su da dobiju povećanje ribolovnih dana na 3.000 i povećanje kapaciteta za 50%.

Poslanica Marija Čatović je upitala da li će ribari imati dovoljno vremena do primjene Zakona da se upoznaju sa neophodnom procedurom s obzirom da su propisane visoke novčane kazne.

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović je istakao da ribar rizikuje nadzor od strane resornog Ministarstva ukoliko proda ribu bez upisa u dnevnik i bez računa.

Poslanik Mirsad Murić je postavio pitanje koje se odnosi na ukupan broj inspektora za sektor ribarstva.

Slavica Pavlović, generalna direktorka Direktorata za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja je odgovorila da inspekcija ima prvo savjetodavnu ulogu. Upoznala je da trenutno imaju dva inspektora, treći je u fazi zapošljavanja i da postoji jedan poljoprivredni inspektor sa ovlaštenjem za morsko ribarstvo. Istakla je da je jedno inspeksijsko plovilo nabavljeno preko projekta Svjetske banke. Mišljenja je da će to značajno doprinijeti kontroli nelegalnih aktivnosti jer je do sada korišćeno plovilo policije. Odgovarajući na pitanje poslanika Murića navodi da je formiranje organizacije proizvođača jako složen postupak. Mišljenja je da će se morati raditi na edukaciji ribara kako bi radili zajedno i tako povećali konkurentnost, dok se u praksi srijeće podijeljenost na šest udruženja koja su registrovana kao nevladine organizacije. TAIX, ekspertska misija je dala preporuku da država mora uvesti ribare u tokove, od kojih će kasnije imati benefite. Navela je primjer Hrvatske koja ima Fisheries Local Action Groups (FLAGs). Kada su krenuli u taj postupak imali su 3-4 FLAGs, međutim benefiti koje su mogli da ostvare članstvom u EU su uticali da ih danas ima 14. Izrazila je nadu da će ribari u Crnoj Gori shvatiti koja je prednost udruživanja i koja je prednost da budu dio organizacije proizvođača. U svom odgovoru na pitanje poslanice Pavićević istakla je da ribari moraju da ispunjavaju sve uslove propisane Zakonom kojim se uređuje bezbjednost hrane. Kontrolu bezbjednosti hrane sprovode inspektori za hranu i granični službeni veterinar. Saopštila je da će ove godine oformiti pilot organizaciju proizvođača u Ulcinju jer kako navodi smatra da će najbolje uspjeti da razumiju prednosti udruživanja u organizacije proizvođača.

Poslanik Mirsad Murić je podržao pružanje pomoći resornog Ministarstva u formiranju organizacija proizvođača. Smatra da treba da se uklapamo u evropske tokove ali da kada se donosi neki novi zakon da je potrebna pomoć države u organizaciji novih procedura i postupaka.

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović je naveo da su ovdje u pitanju tri nivoa. Jedan nivo je pravni i predlagač je kreirao set pravila, usaglasio i sa predstavnicima EU i kreirao ovaj Predlog zakona koji je dostavljen Odboru. Drugi nivo je edukacija. Mišljenja je da se mnogo veći fokus mora staviti na obrazovanje kako bi proces prilagođavanja trajao kraće. I treći nivo je priprema organizacija kako bi bile spremne nakon ulaska u EU da koriste sredstva iz evropskih fondova. S druge strane, kao važno navodi potrebu očuvanja kooperative jer nemaju nikakvu podršku i pomoć, već se oslanjaju isključivo na tržište gdje su mnogo jači standardi i tržište zahtijeva mnogo brže prilagođavanje.

Slavica Pavlović, generalna direktorka Direktorata za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja je pojasnila da kada su kooperative u pitanju, u EU sistemu kooperative su uzgajivači. Navodi da su u Italiji kooperative najviše vezane za uzgoj, za akvakulturu. Ribari neće imati ekonomske benefite samo kroz organizacije proizvođača, već da bi imali šta da stave na tržište moraju da znaju kako održivo da gazduju tim resursima. Navela je da je problem nelegalnog ribolova veoma prisutan na Skadarskom jezeru i da je nedavno Direktorat imao sastanak sa ribarima sa tog područja u cilju edukacije i ukazivanja na potrebu korišćenja dozvoljenih ribolovnih alata i održivog gazdovanja ribljim resursima.

Poslanik Mirsad Murić je upitao da li postoji evidencija ribnjaka na sjeveru, s obzirom da u Rožajama postoji oko desetak mini bazena iz kojih se izvadi oko 3 ili 4 tone ribe. Ukazao je i da postoji zdravstvena opasnost po stanovništvo ili po narušavanje prirodne ravnoteže.

Slavica Pavlović, generalna direktorka Direktorata za ribarstvo u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja je odgovorila da što se tiče uzgoja u slatkim vodama postoji registar i inspekcija vrši nadzor. Upoznala je da Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja izdaje dozvole za uzgoj, prati ih i podržava kroz budžet, dok Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove sprovodi propisani monitoring bolesti. Istakla je da je jedan od prvih dobrih pokušaja da se udruže ribari bio kroz jedan projekat UNDP-a i da je ta kooperativa trajala dok je trajao projekat.

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović je zaključio da na narednoj sjednici treba razmotriti potrebu za amandmanskim djelovanjem, nakon što se još jednom analizira Predlog zakona.

Odbor je sa šest glasova „za“ i jednim glasom „uzdržan“ odlučio da predloži Skupštini da usvoji Predlog zakona o uređenju tržišta u ribarstvu i akvakulturi.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović.

Sjednica je zaključena u 12 sati i 15 minuta.

SEKRETARKA ODBORA

mr Milena Kapa

PREDSJEDNIK ODBORA

prof. dr Petar Ivanović